

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ДО МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСУ ПЕРЕКЛАДУ ТА МОВНА ОСОБИСТІТЬ ПЕРЕКЛАДАЧА

Л. В. Щигло, канд. філол. наук, доцент

Сумський державний університет,

вул. Римського-Корсакова, 2, м. Суми, 40007, Україна

E-mail: l.schiglo@mail.ru

Стаття присвячена обґрунтуванню актуальності застосування інтегративного підходу до моделювання процесу перекладу з позицій інтегративного за своїм характером дискурс-аналізу, що ґрунтується на трьох дискурсивних фазах процесу перекладу – креативній, рекреативній та рецептивній, що слугує виявленню реальної смислової динаміки в рамках перекладного літературно-художнього дискурсу. Дискурс-аналіз продуктивний для теорії перекладу за умови розгляду самого перекладу як інтердискурсивної діяльності, що зумовлюється не лише лінгвістичними, але й низкою екстралінгвістичних чинників. Інтегративне перекладознавство дозволяє вивчати перекладацький процес як різновид когнітивної діяльності перекладача з урахуванням креативності його мовної особистості, а також цілого комплексу чинників, що визначають її супроводжують перекладацький процес. Під креативністю мовної особистості перекладача розуміється внутрішній ресурс перекладача, що дозволяє відмовитися від стереотипних способів мислення та виявляти нові способи вирішення перекладацької проблеми.

Ключові слова: дискурсивна онтологія перекладу, дискурс-аналіз, інтегративний підхід, інтегративна модель перекладу, мовна особистість перекладача.

Постановка проблеми. Упродовж минулого століття субститутивно-трансформаційна онтологія займала у вітчизняному перекладознавстві ключові позиції. Однак, з методологічної точки зору описати процес перекладу художніх творів для її теорій певною мірою проблематично, оскільки художній переклад – це творчий процес, який неможливо виміряти за параметрами еквівалентності, адекватності тощо.

Діяльнісна онтологія перекладу з її антропологічним фокусуванням на мовній особистості, на процесуальному аспекті перекладу як мовленнєво-мисленнєвій діяльності й рефлексії за останні 20 років зайняла пріоритетні позиції. Втім, лінгвістична наука сьогодення орієнтується на дискурсивний аспект мовної комунікації, що дозволяє говорити про можливість «поглинання» діяльнісної онтології інтегративною за своїм характером дискурсивною онтологією. Слід підкреслити, що подібна ситуація вже мала місце як у вітчизняній, так і зарубіжній теорії перекладу, коли сама діяльнісна онтологія поглинула вужчі за своїм масштабом лінгвокультурологічні та лінгвокогнітивні теорії. Дискурсивний підхід до художнього перекладу дозволяє переосмислити деякі традиційні спірні категорії теорії перекладу й онтологічну сутність самого феномена перекладу (в процесуальному та результативному аспектах).

Об'єкт статті – дослідження сучасних вітчизняних та зарубіжних науковців в області літературно-художнього перекладу з позицій теорії дискурсу. **Предмет** дослідження – аналіз розвідок сучасних вітчизняних та зарубіжних науковців, що висвітлюють проблеми літературно-художнього перекладу в ракурсі дискурсивного підходу.

У річищі комунікативно-діяльнісної онтології перекладу, в якій переклад аналізується та описується як антропоорієнтована практика, що реально протікає в реальній культурі, склалося безліч напрямків: інтерпретативний, лінгвокультурологічний, лінгвокогнітивний тощо. За рахунок подібної багатовимірності теорія перекладу (як наука) позбавляється системної сутності, тому

на сучасному етапі їй необхідна нова, по-справжньому продуктивна парадигма, здатна в рамках єдиної за своєю структурою метатеорії «примирити» множинні розрізнені концепції [1, с. 49 – 50], що й зумовлює **актуальність** нашого дослідження.

Мета роботи – обґрунтування актуальності застосування інтегративного підходу до моделювання процесу перекладу, що ґрунтується на аналізі й моделюванні динаміки інтерактивної взаємодії в рамках трьох дискурсивних фаз процесу перекладу (креативної, рекреативної та рецептивної) трьох основних чинників комунікації – чинника «засобів», чинника «спілкування» та чинника «людей» [2, с. 6–16].

Виконання поставленої мети передбачає вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати основні положення теорії дискурсу та визначити їх місце в сучасній парадигмі перекладознавства;
- визначити основні чинники інтегративного підходу до моделювання процесу перекладу в межах літературно-художнього дискурсу;
- розкрити сутність мовної особистості перекладача як суб'єкта сучасних інтеграційних відносин.

Завдання дослідження визначили використання таких методів дослідження: комплексного теоретичного аналізу, описово-аналітичного методу, порівняльно-зіставного аналізу, методу моделювання та інтегрального дискурс-аналізу.

Теоретичною базою дослідження послугували роботи з теорії дискурсу (Ч. С. Пірс, У. Еко, М. Л. Макаров, В. І. Карасик та ін.), філологічної герменевтики (Н. Л. Галєєва), теорії перекладу (Н. Л. Галєєва, Л. В. Кушніна, А. Chesterman, А. Рум, А. Lefeveré та ін.) та концепція дискурс-аналізу В. О. Міловідова.

Виклад основних результатів дослідження. У середині 1980-х в науковій парадигмі зарубіжного перекладознавства відбувається переорієнтація лінгвістичних теорій з джерела перекладу (оригінал та система вихідної мови) на мету перекладу (текст мови перекладу). В теоретичних моделях поряд з лінгвістичними елементами паралельно враховуються культурні та прагматичні чинники рецептивного контексту. Однією з головних передумов «наукової революції» в теорії перекладу – «прагматичного повороту» [3, с. 35], що став підґрунтям масштабнішого «культурного повороту» [4, с. 1], послугувало виникнення скопос-теорії (Х. Вермеєр та К. Райс). Текст мови перекладу розглядався в скопос-теорії як самостійний текст, що функціонує за своїми особливими законами, а базовою категорією є адекватність, однак не щодо тексту вихідної мови, а щодо мети тексту мови перекладу – його функції у рецептивному контексті. Еквівалентність розглядалась лише як одна з можливих цілей, поряд з іншими функціями тексту мови перекладу, потенційно відмінними від функцій тексту вихідної мови в вихідній культурі. Цим самим скопос-теорія легалізувала можливість відхилень від тексту вихідної мови на будь-якому функціонально необхідному рівні, навіть до нульової еквівалентності. Однак основним в скопос-теорії був чинник «людей» за радикальної відмови від урахування чинника «засобів», а це означає, що як і лінгвістичні теорії, скопос-теорія також передбачала одинимірний аналіз. Втім, необхідно зауважити, що саме скопос-теорія покладена в основу методологічно більш перспективних зарубіжних функціональних теорій (Кр. Норд, Дж. Хаус), а також функціонального за своїм характером прагматико-інформаційного напрямку (А. Д. Швейцер, Т. А. Казакова та ін.). Базові категорії зазначених підходів (адекватність, повноцінність, репрезентативність, функціональна еквівалентність) багато в чому синонімічні та в цілому зорієнтовані на прагматичну рівноцінність текстів вихідної мови й мови перекладу за одночасного прагнення щодо максимально можливої повноти змісту та естетичної рівнозначності.

Отже, в межах згаданих теорій одночасно враховуються й чинник «засобів», й чинник «людей», а також частково чинник «спілкування». Однак щодо оцінювання перекладу найбільш якісними визнаються тільки ті переклади, в яких авторський зміст дійшов до реципієнта без будь-яких значних втрат. Тим самим констатується

факт «правильного» й повного розуміння, в той час як інформація, наприклад, в художньому тексті теоретично невичерпна. Крім того, орієнтація в даному випадку йде на якогось «посереднього», а в реальності – міфічного реципієнта й такого самого перекладача, який повинен «правильно прочитати тему тексту й надати єдино правильну інтерпретацію останнього» [2, с. 10]. Насправді ж є лише реальні суб'єкти – «ті, хто читають» (перекладач, реципієнт) й «ті, хто пишуть» (автор, перекладач) [5, с. 108], між дискурсивними середовищами яких завжди є певний «проміжок» [2], за рахунок якого варіативність й деякі прирощення або редуція змісту під час перекладу неминучі й тому цілком закономірні.

Продуктивні моделі художнього перекладу розроблено низкою вчених (Н. Л. Галєєва, Л. В. Кушніна, Т. А. Фесенко та ін.) в ракурсі якісно іншої діяльнісної онтології, що ґрунтується на положеннях психолінгвістики, лінгвокогнітивістики, герменевтики й лінгвокультурології. У цих моделях переклад розглядається як мовленнєво-мисленнєва діяльність конкретної мовної особистості, що протікає в площині досить широкого контексту, тобто враховуються чинник «спілкування» (процеси породження змісту й процеси рецепції змісту) й чинник «людей». Крім того, в традиції психолінгвістики, саме в даній онтології було запропоновано поняття «варіативність перекладу», згодом визначене як перекладацька універсалія [6]. Разом з тим, реконструкція процесів породження змісту й рецепції змісту констатується в деякому відриві від мовної трансформаційної динаміки тексту (чинник «засобів») [7]. Отже, під час моделювання перекладу багато в чому саме текстова трансформація як емпірична база дозволяє відстежити динаміку трансформації змісту в конкуруючих дискурсах – дискурс автора, дискурс перекладача, дискурс читача.

Втім, як і в діяльнісній концепції, так і в функціональній теорії, не завжди враховують цілком природний й неминучий для будь текстової комунікації «проміжок» між інтерпретаційними потенціалами автора, перекладача й реципієнта за допомогою якого не всяке «відхилення» в перекладі буде дійсно помилкою. З цієї причини критичний елемент при моделюванні художнього перекладу слід зосереджувати не на тексти вихідної мови та мови перекладу (субститутивно-трансформаційна онтологія) або розпредметнені на їх основі смисли (діяльнісна онтологія), а безпосередньо саме на креативне й рецептивне середовища, в яких відбувається опредметнення й розпредметнення змісту (дискурсія). За такого підходу визначається не те, що слід було зробити перекладачеві, а чому ним було прийнято те чи інше рішення, не те, який саме мовний елемент або зміст змінився в тексті мови перекладу щодо тексту вихідної мови, а які змістові наслідки вона спричинила. Оптимальним інструментом для такого теоретичного породження тексту перекладу є дискурс-аналіз, що виявляє чинники перенесення тексту з однієї лінгвокультурної системи в іншу, тобто визначає різноспрямовані сили, що розтягують переклад в протилежних напрямках [8, с. 130]. Крім того, на відміну від двох розглянутих онтологій, дискурсивна онтологія передбачає реконструкцію динаміки перекладу як «нероздільної події» [9, с. 16] суб'єктів – автора й перекладача, об'єктів – тексту вихідної мови й тексту мови перекладу, адресатів – реципієнтів вихідної мови та мови перекладу. Безумовно, в рамках діяльнісної онтології ряд дослідників (наприклад, Ю. А. Сорокін, Л. В. Кушніна та ін.) також аналізують переклад в подібному ракурсі, що дозволяє говорити про можливість включення діяльнісної онтології в більш масштабну дискурсивну онтологію та про поглинання її методик інтегративним за своїм характером дискурс-аналізом. Сама ж дискурсивна онтологія перекладу в свою чергу базується саме на положеннях діяльнісної онтології з антропологічним фокусуванням на дискурсії кожного суб'єкта міжкультурної текстової комунікації як специфічної мовної логічності зі своїм унікальним мовленнєво-мисленнєвим алгоритмом. Слід зазначити, що саме за дискурсивного підходу йде паралельне урахування всіх трьох базових чинників дискурс-аналізу, а саме: 1) реальних суб'єктів текстової комунікації (автора, перекладача й реципієнта вихідної мови та мови перекладу) як мовних особистостей, текстокреативна й

тексторецептивна здібності яких марковані чинниками особливого дискурсивного середовища та обмежені «рамковим простором» конкретної культури як тотальної дискурсивної формації (чинник «людей»); 2) смисли й концепти (ноєми), актуалізовані у свідомості кожного суб'єкта на базі мовних засобів текстів вихідної мови / мови перекладу, з урахуванням принципу гармонії тексту й тиску чинників дискурсивного середовища та «рамки» дискурсивної формації культури вихідної мови / мови перекладу (чинник «засобів»); 3) динаміка інтердискурсивної взаємодії кожної мовної особистості з відповідним текстом (у формі процедур текстопобудови та / або тексторецепції) та між собою з урахуванням потенційної різниці інтерпретаційних потенціалів, зумовленої наявністю «проміжку» між актуальними для кожного з суб'єктів набором чинників дискурсивності, які в свою чергу зумовлюють умови, засоби й результат опосередкованої текстами міжкультурної комунікації, а цим самим текстову трансформацію й варіативність перекладу (чинник «спілкування») [10, с. 83]. Зауважимо, що лише за таких чинників в центрі дискурс-аналізу знаходяться динамічні процеси розуміння, породження змісту й концептуалізації, що протікають у свідомості реципієнта на основі тексту, тому під час аналізу перекладу основна увага зосереджується на взаємодії автора, перекладача й реципієнтами вихідної мови й мови перекладу всередині схеми перекладацького інтердискурсу (чинник «спілкування»). Тут слід підкреслити, що в сучасній лінгвістиці художній текст розглядається як вид комунікації («спілкування»), яка сама по собі передбачає варіативність, динамізм й діалогізм, що також свідчить на користь виділення дискурсивної онтології перекладу, а також сучасний стан більш прогресивних порівняно з вітчизняними західних теорій перекладу, а саме значущого й масштабного напрямку – дескриптивної теорії перекладу. На початку свого становлення дескриптивна теорія розвивалася як культурологічний напрям, що був тісно пов'язаний з порівняльним літературознавством, але згодом в рамках дескриптивної школи склався новий напрям – соціологія перекладу (Т. Херманс, Е. Пім, Л. Венуті, А. Честерман та ін.), де фокус досліджень поступово змістився на соціальні, культурні та комунікативні практики, на взаємозв'язок соціокультурних, ідеологічних та політичних чинників та дій перекладача [11, с. 147]. Таке теоретичне мультифокусування, широка контекстуалізація процесу перекладу й являють собою не що інше, як дискурсивний підхід. Однак, враховуючи неоднозначні, часом навіть полярні трактування категорії дискурсу та різноманітність варіацій дискурс-аналізу, слід підкреслити, що дискурс-аналіз продуктивний для теорії перекладу лише тоді, коли розглядати сам переклад як інтердискурсивну діяльність, зумовлену не тільки лінгвістичними, але й низкою стримуючих та направляючих її екстралінгвістичних чинників [12, с. 29 – 35]. Такого поліпрагмафункціонального трактування ми й дотримуємося під час обґрунтування актуальності застосування інтегративного підходу до моделювання процесу перекладу в рамках літературно-художнього дискурсу.

У межах нашого дослідження вважаємо за необхідне зупинитися й на розкритті сутності мовної особистості перекладача як суб'єкта сучасних інтеграційних відносин. Інтегративна модель процесу перекладу серед іншого покликана показати, що саме в мові перекладач конституювався й продовжує розвиватися як суб'єкт, що суттєво впливає на формування перекладацьких стратегій й реалізацію перекладацьких операцій та дій [13].

На мовну особистість перекладача впливають численні компетенції, що становлять основу професійної перекладацької компетентності. До перекладацьких компетенцій, безпосередньо пов'язаних з мовною особистістю перекладача першочергово будемо відносити білінгвальну компетенцію, що включає комунікативну та соціокультурну субкомпетенції. Комунікативна субкомпетенція містить відповідно також дві складових: мовну й мовленнєву. Мовна складова передбачає впевнене використання двох контактуючих мов, передбачає знання усіх їх рівнів (лексики, граматики й фонетики) при умінні зіставлення різномовних фактів, а також володіння жанрово-

стилістичними нормами. Мовленнєва складова передбачає володіння рецептивними (читання, аудіювання) й продуктивними (письмо, говоріння) видами мовленнєвої діяльності, стратегіями загальної та національної мовної поведінки й прийомами організації текстів різних жанрів [14, с. 14]. Соціокультурна субкомпетенція пов'язана зі знанням й розумінням культур рідної та іноземної мов, етикету та норм ввічливості в різних сферах діяльності з урахуванням комунікативної ролі, а також специфіки використання невербальних засобів комунікації в культурах використовуваних мов. Крім цього, вона включає «уміння здійснювати вибір мовних й мовленнєвих одиниць з урахуванням їх соціокультурної прийнятності для конкретної ситуації спілкування, а також соціальних ролей учасників комунікації, їх інтенцій та комунікативних стратегій» [14, с. 14].

Висновки дослідження та перспективи подальших наукових розвідок. Порівняльно-зіставний аналіз традиційних моделей перекладу й сучасних підходів до моделювання процесу перекладу дозволяють зробити висновок щодо доцільності застосування інтегративного підходу до моделювання процесу перекладу з позицій дискурс-аналізу, що, в свою чергу, відкриває нові напрямки в перекладознавстві й вивченні стратегії перекладу.

Художній переклад – процес комунікативної інтеракції трьох фаз інтердискурсивної динаміки (креативної, рекреативної та рецептивної), кожна з яких зумовлюється дією чинників унікального дискурсивного середовища за допомогою яких можливо передбачити характер породження й рецепції текстів й, відповідно, смислові передумови та наслідки їх реалізації в кожній фазі інтердискурсу та в культурі вихідної мови й мови перекладу.

В рамках дискурсивної онтології критичний елемент набуває не нормативно-оцінного, а епістемологічного характеру, оскільки критика спрямована вже не на оцінку співвідношення текстів вихідної мови й мови перекладу у формальному й смислово-аспектах, а на пізнання «логіки» цього співвідношення, на пізнання сутності інтердискурсивної смислової динаміки процесу перекладу.

В дискурсивній моделі процесу перекладу учасники процесу перекладу виступають як суб'єкти соціальної діяльності. Під час дослідження процедури акту перекладу крім чинників, що впливають на процес й результат перекладу, а також на самого перекладача, слід враховувати також роль автора тексту оригіналу з його установками й інтенціями та «одержувача перекладу з його реакцією на текст перекладу, а також з його потребами й національно-культурними особливостями» [15, с. 24].

Дискурсивний підхід до літературно-художнього перекладу відкриває перспективи для подальшої переорієнтації вітчизняної теорії літературно-художнього перекладу в якісно нову онтологію інтегративного (синтезуючого) характеру, що слугує вирішенню протиріччя між діяльнісною та субститутивно-трансформаційною онтологіями, уможлиблює гармонізацію методик й термінологічно-понятійного апарату вітчизняного й західного перекладознавства.

Перспективою подальшого дослідження вбачаємо в розробці інтегративної моделі перекладу, в якій в центрі процесу перекладу буде поставлено перекладача як креативну мовну особистість. Під креативністю мовної особистості перекладача розуміється внутрішній ресурс перекладача, що дозволяє відмовитися від стереотипних способів мислення та виявляти нові способи вирішення перекладацької проблеми, іноді навіть на рівні інтуїції [13, с. 359 – 362].

ИНТЕГРАТИВНЫЙ ПОДХОД К МОДЕЛИРОВАНИЮ ПРОЦЕССА ПЕРЕВОДА И ЯЗЫКОВАЯ ЛИЧНОСТЬ ПЕРЕВОДЧИКА

Л. В. Щигло, канд. филол. наук, доцент
Сумский государственный университет,
ул. Римского-Корсакова 2, г. Сумы, 40007, Украина
E-mail: l.schiglo@mail.ru

Статья посвящена обоснованию актуальности применения интегративного подхода к моделированию процесса перевода с позиции интегративного по своему характеру дискурс-анализа, базирующегося на трёх дискурсивных фазах процесса перевода – креативной, рекреативной и рецептивной, что служит выявлению реальной смысловой динамики в рамках переводного литературного-художественного дискурса. Дискурс-анализ продуктивен для теории перевода при условии рассмотрения самого перевода как интердискурсивной деятельности, обусловленной не только лингвистическими, но и экстралингвистическими факторами. Интегративное переводоведение позволяет изучать переводческий процесс как разновидность когнитивной деятельности переводчика с учетом креативности его языковой личности, а также целого комплекса факторов, определяющих и сопровождающих переводческий процесс. Под креативностью языковой личности переводчика понимается внутренний ресурс переводчика, позволяющий отказать от стереотипных способов мышления и выявлять новые способы решения переводческой проблемы.

Ключевые слова: дискурсивная онтология перевода, дискурс-анализ, интегративный подход, интегративная модель перевода, языковая личность переводчика.

INTEGRATIVE APPROACH TO MODELING THE TRANSLATION PROCESS AND LANGUAGE PERSONALITY OF A TRANSLATOR

L. V. Shchyhlo, PhD, Associate Professor
Sumy State University,
2, Rymkogo-Korsakova St., Sumy, 40007, Ukraine
E-mail: l.schiglo@mail.ru

The article deals with the theoretical and methodological framework of integrative approach to the modeling of the translation process from a position of integrative discourse analysis, basing on three phases of the translation process – creative, receptive and recreative that highlights the real semantic dynamics taking place within translation's literary discourse. Discourse analysis is productive for translation theory only if translation itself is an interdiscourse activity considering both linguistic and extralinguistic factors. Integrative translation studies make it possible to understand the translation process as a kind of cognitive translators' activity taking into account the creativity of the language personality, as well as a whole range of factors that determine and accompany translation process. The creativity of language personality of a translator refers to an inner resource of a translator that eliminates the stereotypical ways of his thinking and discovers new methods of solving translation problems.

Keywords: discourse ontology of translation, discourse analysis, integrative approach, integrative model of translation, language personality of a translator.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Цвиллинг М. Я. Исчерпала ли теория перевода свои возможности? / М. Я. Цвиллинг // Вопросы филологии. – 2002. – № 1. – С. 49 – 50.
2. Миловидов В. А. Назад в будущее: Ч. С. Пирс и семиотические основания теории литературно-художественного дискурса / В. А. Миловидов // Знак и символ. – Лодзь; Тверь : Лодзьский университет ; Твер. гос. университет, 2010. – С. 6 – 16.
3. Snell-Hornby M. The Turns of Translation Studies: New Paradigms or Shifting Viewpoints? / M. Snell-Hornby. – Amsterdam ; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2006. – 205 p.
4. Bassnett S. Translation, History and Culture / S. Bassnett, A. Lefevere. – London : Pinter Publishers, 1990. – 133 p.
5. Миловидов В. А. Проблема идеального читателя в контексте методологии дискурс-анализа литературного произведения / В. А. Миловидов // Вестник Тверского государственного университета. Сер. «Филология». – 2007. – № 10. – С. 108 – 112.
6. Гарусова Е. В. Интерпретативные позиции переводчика как причина вариативности перевода : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.20 / Е. В. Гарусова. – Тверь, 2007. – 173 с.
7. Бутакова Л. О. Авторское сознание как базовая категория текста: когнитивный аспект : автореф. дис. ... д-ра филол. наук : 10.02.19 / Л. О. Бутакова. – Барнаул, 2001. – 48 с.
8. Галеева Н. Л. Дихотомии в переводческой деятельности / Н. Л. Галеева // Космополис. – 2006. – № 1(15). – С. 127 – 133.
9. Гафарова А. С. Речевой портрет: социолингвистические характеристики : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.19 / А. С. Гафарова. – Тверь, 2006. – 139 с.

10. Леонтьева К. И. Дискурсивная онтология перевода: к обоснованию статуса / К. И. Леонтьева // Вестник Тверского государственного университета. Сер. «Филология». – 2012. – № 10. – С. 78 – 85.
11. Schäffner C. Politics and Translation / C. Schäffner // A Companion to Translation Studies. – Clevedon : Multilingual Matters, 2007. – P. 134 – 147.
12. Pym A. Limits and Frustrations of Discourse Analysis in Translation Theory / A. Pym // Fremdsprachen. – 1991. – Vol. 2 – 3. – P. 29 – 35.
13. Поликарпов А. М. Интегративная модель процесса перевода и языковая личность переводчика / А. М. Поликарпов // Функционально-когнитивный анализ языковых единиц и его аппликативный потенциал: материалы I Междунар. науч. конф., Барнаул, 2011. – С. 359 – 362.
14. Вербицкая М. В. Компоненты и уровни переводческой компетенции / М. В. Вербицкая, М. Ю. Соловов // Вестник Московск. гос. ун-та им. М. В. Ломоносова. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2010. – № 4. – С. 9 – 18.
15. Сдобников В. В. Коммуникативно-функциональный подход к переводу в российском переводоведении / В. В. Сдобников // Вестник Московск. гос. ун-та им. М. В. Ломоносова. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация. – 2009. – № 2. – С. 19 – 30.

LIST OF REFERENCES

1. Zwilling M.Y. Oid translation theory exhaust its capabilities? / M. Y. Zwilling // Voprosy Filologii. – Moscow, 2002. – №1. – P. 49 – 50.
2. Milovidov V. A. Back to the Future: Ch.C. Pierce and semiotic base of the theory of a literary discourse / V. A. Milovidov // Symbol and sign. – Lodz, Tver : Lodzkij universitet, Tverskoj universitet, 2010. – P. 6 – 16.
3. Snell-Hornby M. The Turns of Translation Studies: New Paradigms or Shifting Viewpoints? / M. Snell-Hornby. – Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company, 2006. – 205 p.
4. Bassnett S. Translation, History and Culture / S. Bassnett, A. Lefevere. – London: Pinter Publishers, 1990. – 133 p.
5. Milovidov V. A. Problem of ideal reader in the context of the methodology discourse analysis of literary works / V. A. Milovidov // Vestnik Tverskogo gosudarstvennogo universiteta. Ser. "Philologiya". – 2007. – № 10. – P. 108 – 112.
6. Garusova E. V. Interpretive position of an interpreter as a cause of translation variation : dis. ... Cand. of Philology : 10.02.20 / E. V. Garusova. – Tver, 2007. – 173 p.
7. Butakova L. O. The author's comprehension as a basic category of the text: the cognitive aspect : dis. ... Dr. of Philology : 10.02.19 / L. O. Butakova. – Barnaul, 2001. – 48 p.
8. Galeeva N. L. Dichotomy of translation process / N. L. Galeeva // Cosmopolis. – 2006. – № 1 (15). – P. 127 – 133.
9. Gafarova A. S. Speech portrait: sociolinguistic characteristics: dis. ... Cand. of Philology : 10.02.19 / A. S. Gafarova. – Tver, 2006. – 139 p.
10. Leontieva K. I. Discourse ontology of translation: to the determination of the status / K. I. Leontieva // Vestnik Tverskogo gosudarstvennogo universiteta. Ser. "Philologiya". – 2012. – № 10. – P. 78 – 85.
11. Schäffner C. Politics and Translation / C. Schäffner // A Companion to Translation Studies. – Clevedon: Multilingual Matters, 2007. – P. 134 – 147.
12. Pym A. Limits and Frustrations of Discourse Analysis in Translation Theory / A. Pym // Fremdsprachen. – 1991. – Vol. 2 – 3. – P. 29 – 35.
13. Polikarpov A. M. Integrative model of the translation process and language personality of a translator / A. M. Polikarpov // Funkzionalno-kognitivnyj analiz yazykovykh yedinit i ego aplikativnyj potentsial: materialy I Mezhdunarodnoj konf. – Barnaul, 2011. – P. 359 – 362.
14. Verbitskaya M. V. Components and levels of translation competence / M. V. Verbitskaya, M. Y. Solovyov // Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo universiteta imeni M. V. Lomonosova. Ser. 19. Linguistica i mezhkulturnaya kommunikatsiya. – 2010. – № 4. – P. 9 – 18.
15. Sdobnikov V. V. Communicative-functional approach to translation in Russian translation studies / V. V. Sdobnikov // Vestnik Moskovskogo gosudarstvennogo universiteta imeni M. V. Lomonosova. – Ser. 19. Linguistica i mezhkulturnaya kommunikatsiya. – 2009. – № 2. – P. 19 – 30.

Надійшла до редакції 30 січня 2015 р.